
MONOGRAFIE PRAWNICZE

ODPOWIEDZIALNOŚĆ
INWESTORA
Z UMOWY O ROBOTY
BUDOWLANE

KRZYSZTOF ZAGROBELNY

Wydawnictwo C. H. Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

KRZYSZTOF ZAGROBELNY • ODPOWIEDZIALNOŚĆ INWESTORA
Z UMOWY O ROBOTY BUDOWLANE

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

Jędrzej Maksymilian Kondek

**BEZPRAWNOŚĆ JAKO PRZESŁANKA ODPOWIEDZIALNOŚCI
ODSZKODOWAWCZEJ**

Adam Brzozowski

**KONSUMENCKA UMOWA O DZIEŁO (W ŚWIETLE ART. 627¹
KODEKSU CYWILNEGO)**

Justyna Kurek

**OCHRONA PRZED NIEZAMÓWIONĄ KORESPONDENCJĄ
W KOMUNIKACJI ELEKTRONICZNEJ**

Maria Grzymiśławska-Cybulska

**PRAWO POMOCY W POSTĘPOWANIU
SĄDOWOADMINISTRACYJNYM JAKO ELEMENT
REALIZACJI PRAWA DO SĄDU**

Grzegorz Żmij

FIRMA W PRAWIE PRYWATNYM MIĘDZYARODOWYM

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

Kup księbkę

ODPOWIEDZIALNOŚĆ
INWESTORA
Z UMOWY O ROBOTY
BUDOWLANE

KRZYSZTOF ZAGROBELNY

WYDAWNICTWO C. H. BECK
WARSZAWA 2013

Redakcja: Agnieszka Bereźnicka-Serafin

Recenzja naukowa:
Prof. dr hab. Edward Gniewek

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytetu Wrocławskiego

© **Wydawnictwo C. H. Beck 2013**

Wydawnictwo C. H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-5626-6

ISBN e-book 978-83-255-5627-3

Spis treści

Wykaz skrótów	IX
Wykaz literatury	XI
Wstęp	XXIII
Rozdział I. Charakterystyka umowy o roboty budowlane	1
§ 1. Miejsce umowy o roboty budowlane w procesie inwestycyjnym	1
§ 2. Ogólna charakterystyka umowy o roboty budowlane.....	4
I. Umowa o roboty budowlane a umowa o dzieło	4
II. Umowa wzajemna	6
III. Umowa rezultatu	7
IV. Umowa handlowa	11
V. Umowa konsensualna	13
§ 3. Strony umowy.....	15
I. Uwagi wstępne.....	15
II. Inwestor – wykonawca – zagadnienia terminologiczne	15
1. Inwestor.....	15
2. Wykonawca	21
Rozdział II. Obowiązek wykonawcy oddania obiektu	23
§ 1. Wprowadzenie.....	23
§ 2. Roboty budowlane	25
§ 3. Obiekt	27
§ 4. Projekt.....	35
§ 5. Podzielność świadczenia wykonawcy.....	41
§ 6. Osobisty charakter świadczenia wykonawcy	45
Rozdział III. Obowiązek inwestora zapłaty wynagrodzenia	51
§ 1. Zagadnienia wstępne.....	51
§ 2. Wynagrodzenie czy umówione wynagrodzenie.....	54
§ 3. Rodzaje wynagrodzenia.....	56
I. Wynagrodzenie ryczałtowe, kosztorysowe i mieszane.....	56
II. Odpowiednie stosowanie przepisów o wynagrodzeniu z umowy o dzieło	59
§ 4. Wymagalność roszczenia o wynagrodzenie.....	79

I. Zagadnienia ogólne	79
II. Wymagalność części roszczenia	86
§ 5. Zasada jednoczesnego świadczenia	88
Rozdział IV. Inne obowiązki inwestora	95
§ 1. Zagadnienia wstępne	95
§ 2. Obowiązek inwestora dostarczenia projektu	97
§ 3. Obowiązek inwestora przekazania terenu budowy	109
§ 4. Obowiązek inwestora odebrania obiektu	118
I. Pojęcie i charakter odbioru	118
II. Odbiór z wadami	123
Rozdział V. Reguły ogólne odpowiedzialności dłużnika	135
§ 1. Wprowadzenie	135
§ 2. Odpowiedzialność kontraktowa – zarys zagadnienia	138
§ 3. Przesłanki odpowiedzialności kontraktowej dłużnika	141
I. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania	141
II. Okoliczności obciążające dłużnika	145
§ 4. Szkoda	157
I. Zagadnienia ogólne	157
II. <i>Damnum emergens</i>	160
1. Zwiększenie pasywów	161
III. <i>Lucrum cessans</i>	165
IV. Zmiana konstrukcji szkody – wzmianka	167
§ 5. Kara umowna	168
I. Konstrukcja kary umownej	168
II. Wysokość kary umownej	177
III. Miarkowanie kary umownej	180
§ 6. Zadatek	184
I. Konstrukcja zadatku	184
II. Zadatek a inne uprawnienia wierzyciela	190
Rozdział VI. Ogólne zasady odpowiedzialności inwestora za zapłatę wynagrodzenia	200
§ 1. Zasady ogólne	200
§ 2. Odpowiedzialność inwestora za opóźnienie w świadczeniu pieniężnym	204
Rozdział VII. Solidarna odpowiedzialność inwestora za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy	212
§ 1. Wprowadzenie	212
§ 2. Charakter zgody inwestora	214

§ 3. Konstrukcja i treść zgody inwestora	221
§ 4. Materialnoprawne przesłanki zgody inwestora	225
§ 5. Czas udzielenia zgody.....	238
§ 6. Forma zgody.....	240
§ 7. Skutki zgody inwestora i zakres jego odpowiedzialności	242
I. Skutki zgody.....	242
II. Zakres odpowiedzialności	243
§ 8. Roszczenia regresowe.....	248
Rozdział VIII. Ogólne podstawy odstąpienia wykonawcy od umowy	256
§ 1. Uwagi wstępne.....	256
§ 2. Odstąpienie wykonawcy w razie zwłoki inwestora w zapłacie wynagrodzenia	262
I. Podstawowa przesłanka odstąpienia	262
II. Dalsze przesłanki odstąpienia wykonawcy	269
§ 3. Odstąpienie z art. 492 KC	272
I. <i>Lex commissoria</i>	272
II. Utrata znaczenia dla wierzyciela	276
§ 4. Odstąpienie wykonawcy na podstawie art. 493 KC	281
§ 5. Oświadczenie wykonawcy o odstąpieniu	283
Rozdział IX. Odstąpienie wykonawcy z powodu braku gwarancji zapłaty ...	288
§ 1. Uwagi wprowadzające	288
§ 2. Gwarancja zapłaty – kwestie konstrukcyjne	293
§ 3. Rodzaje gwarancji.....	300
§ 4. Przedmiot zabezpieczenia	303
§ 5. Brak żądanej gwarancji – możliwość odstąpienia od umowy.....	307
Rozdział X. Skutki odstąpienia	312
§ 1. Uwaga wstępna	312
§ 2. Odstąpienie <i>ex tunc</i> czy <i>ex nunc</i>	314
§ 3. Odstąpienie od umowy o roboty budowlane – zagadnienia szczególne	317
§ 4. Odstąpienie a odszkodowanie	325
§ 5. Odstąpienie a obowiązek zapłaty wynagrodzenia	327
Rozdział XI. Odpowiedzialność inwestora jako wierzyciela	334
§ 1. Pojęcie i skutki zwłoki wierzyciela	334
§ 2. Przeszkody w wykonaniu umowy z przyczyn dotyczących inwestora..	342
§ 3. Sankcja z art. 469 ⁴ § 4 KC	346
Indeks rzeczowy	349

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)
KZ	<i>rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz.U. Nr 82, poz. 598 ze zm.)</i>
PrBud	ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (t. jedn.: Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.)
PrDewiz	ustawa z 27.7.2002 r. – Prawo dewizowe (t. jedn.: Dz.U. z 2012 r., poz. 826 ze zm.)
OrdPU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t. jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 749 ze zm.)
PrUpN	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.)
PZP	ustawy z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t. jedn.: Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.)
SwobDziałGospU	ustawa z 2.2.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 672 ze zm.)

2. Organy orzekające, organizacje i instytucje

TK	Trybunał Konstytucyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SN (7)	Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów

3. Czasopisma i publikatory

Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
Dz.U.	Dziennik Ustaw
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	Monitor Prawniczy
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo

PPH	Przeгляд Praw Handlowego
Pr. Gosp.	Prawo Gospodarcze
Pr. Sp.	Prawo Spółek
R. Pr.	Radca Prawny
PS	Przeгляд Sądowy
PUG	Przeгляд Ustawodawstwa Gospodarczego
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
SP	Studia Prawnicze

4. Inne skróty

art.	artykuł
itd.	i tak dalej
m.in.	między innymi
n.	następny (-a)
np.	na przykład
Nr	numer
pkt	punkt
por.	porównaj
poz.	pozycja
red.	redakcja
s.	strona
T.	tom
tj.	to jest
t. jedn.	tekst jednolity
ww.	wyżej wymieniony
z.	zeszyt
§	paragraf

Wykaz literatury

- Andrzejowicz M., Kulesza E.*, Umowy o wykonanie inwestycji budowlanych, Warszawa 1969
- Banaszczyk Z.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 1–449¹⁰, T. I, red. *K. Pietrzykowski*, Warszawa 2011
- Banaszczyk Z., Granecki P.*, O istocie należytej staranności, *Pal.* 2002, Nr 7–8
- Bączyk J.*, Przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody a wysokość kary umownej, [w:] *Ars et usus*. Księga pamiątkowa ku czci sędziego *Stanisława Rudnickiego*, Warszawa 2005
- Behnke M., Czajkowska-Marchlewicz B., Dorska D.*, Umowy w procesie budowlanym, Warszawa 2011
- Białończyk B.*, Odpowiedzialność w umowach o roboty budowlane, *Pr. Sp.* 2003, Nr 10
- Białończyk W.*, Glosa do wyroku SN z 6.5.2004 r., II CK 315/03, *OSP* 2005, Nr 5
- Białończyk W.*, Glosa do wyroku SN z 19.3.2004 r., IV CK 172/03, *OSP* 2006, Nr 2
- Białończyk W.*, Z problematyki umów o podwykonawstwo robót budowlanych, *MoP* 2008, Nr 4
- Białończyk W.*, Gwarancja zapłaty za roboty budowlane – nowe regulacje w Kodeksie cywilnym, *MoP* 2010, Nr 13
- Białończyk W.*, Glosa do wyroku SN z 9.9.2011 r., I CSK 696/10, *OSP* 2012, Nr 7–8
- Bielecki M.*, Odpowiedzialność solidarna w umowie o roboty budowlane, *Nieruchomości* 2006, Nr 6
- Bilewska K., Jastrzębski J.*, Kary umowne w umowach spółek kapitałowych i w umowach wspólników i akcjonariuszy, *PPH* 2006, Nr 10
- Błahuta F.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, T. II, red. *Z. Resich*, Warszawa 1972
- Błaszczak P.*, Glosa do wyroku TK z 15.12.2009 r., P 105/08, *PiP* 2010, Nr 8
- Błaszczak P.*, Glosa do wyroku SN z 17.10.2008 r., I CSK 106/08, *OSP* 2010, Nr 9
- Bodziony B., Gniadzik P.*, Prawo budowlane z komentarzem, *Jaktorów* 2004
- Buczkowski S.*, Umowa o roboty budowlano-montażowe. Wybrane zagadnienia prawne, *SP* 1964, z. 3
- Buczkowski S.*, Problematyka stosunków umownych w inwestycjach, *SP* 1966, z. 4
- Buczkowski S.*, [w:] System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, T. III, cz. 2, red. *S. Grzybowski*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, 1976
- Brzeziński P.*, Charakter prawny umowy o generalne wykonawstwo i generalną realizację inwestycji, *PUG* 2011, Nr 5
- Brzeziński P.*, Problem zastosowania art. 557 § 2 KC do umowy o roboty budowlane, *MoP* 2011, Nr 12
- Brzeziński P.*, Umowa o zastępstwo inwestycyjne, *PPH* 2012, Nr 10
- Brzozowski A.*, [w:] System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, T. VII, red. *J. Rajski*, Warszawa 2001

- Brzozowski A., Solidarna odpowiedzialność inwestora i wykonawcy (generalnego wykonawcy) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcom w świetle art. 647¹ KC, [w:] *Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci prof. Adama Szpunara*, red. M. Pyziak-Szafnicka, Kraków 2004
- Brzozowski A., [w:] *System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna*, T. V, red. E. Łętowska, Warszawa 2006
- Brzozowski A., [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450–1088*, T. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2011
- Chajda M., Konsekwencje niewykonania zobowiązania pieniężnego, [w:] *Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań*, red. E. Gniewek, G. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010
- Chalimoniuk R., *Ryzyko uspołecznionego wykonawcy budowlanego*, Wrocław 1979
- Ciszewski J., *Ustawowe i umowne ograniczenie odpowiedzialności osobistej*, Gdańskie Studia Prawnicze, T. X, 2003
- Cudny Ł., „*Essentialia negotii*” umowy o roboty budowlane, glosa do wyroku SN z 9.11.2007r., V CSK 263/07, MoP 2012, Nr 16
- Czachórski W., *Prawo zobowiązań w zarysie*, Warszawa 1968
- Czachórski W., Brzozowski A., Saffan M., Skowrońska-Bocian E., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2002
- Damasiewicz A., *Umowa o roboty budowlane z wzorami*, Warszawa 2010
- Dąbrowa J., [w:] *System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań – część ogólna*, T. III, cz. 1, red. Z. Radwański, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź 1981
- Dąbrowa J., *Kara umowna a szkoda (ewolucja zagadnienia w prawie polskim)*, AUWr Prawo 1983, Nr 105
- Domański L., *Instytucje Kodeksu zobowiązań. Komentarz teoretyczno-praktyczny. Część szczególna*, Warszawa 1938
- Domański G., *Koncepcja zobowiązań rezultatu i starannego działania a odpowiedzialność kontraktowa w prawie francuskim*, SC 1972, T. X
- Dubis W., *Charakter prawny obowiązku inwestora właściwego przygotowania inwestycji w umowie o roboty budowlane*, [w:] *Prace z prawa cywilnego. Dla uczczenia pamięci profesora Jana Kosika*, Wrocław 2009
- Dubis W., [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, Warszawa 2011
- Drapała P., *Kara umowna (art. 483 KC) a odszkodowanie na zasadach ogólnych (art. 471 KC)*, PiP 2003, Nr 6
- Drapała P., *Umowa o roboty budowlane*, PPH 2003, Nr 8
- Drapała P., *Glosa do wyroku SN z 8.7.2004 r.*, IV CSK 522/03, OSP 2005, Nr 8
- Drapała P., [w:] *System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna*, T. V, red. E. Łętowska, Warszawa 2006
- Drapała P., *Glosa do uchwały SN z 28.6.2006 r.*, III CZP 36/06, OSP 2007, Nr 7–8
- Drapała P., *Prawo powstrzymania się ze spełnieniem świadczenia (art. 490 KC) – krytyczna analiza obowiązujących regulacji kodeksowych na tle porównawczym*, [w:] *Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań*, red. E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010
- Drapała P., *Gwarancja zapłaty za roboty budowlane w Kodeksie cywilnym (art. 649¹–645⁵ KC)*, PPH 2010, Nr 6

- Drapała P.*, Glosa do wyroku SN z 6.10.2010 r., II CSK 210/10, OSP 2012, Nr 5
- Dybowski T.*, [w:] System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, T. III, cz. 1, red. *Z. Radwański*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź 1981
- Dybowski T., Pyrzyńska A.*, [w:] System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, T. 5, red. *E. Łętowska*, Warszawa 2006
- Fermus-Bobowiec A.*, Umowa w sprawie zamówienia publicznego jako szczególna umowa cywilnoprawna cz. 1, R. Pr. Dodatek naukowy, listopad 2012, Nr 131
- Fidali A.*, Gwarancja zapłaty w umowie o roboty budowlane, PPH 2013, Nr 2
- Gawelko K.*, *Essentialia negotii* umowy o roboty budowlane – glosa do wyroku SN z 13.7.2005 r. (ICK 77/05), Glosa 2007, Nr 4
- Gawlik Z.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, Zobowiązania. Część ogólna, T. III, red. *A. Kidyba*, Warszawa 2010
- Gawrysiak M.*, Wina jako przesłanka zwłoki wierzyciela, RPEiS 1979, z.1
- Gniewek E.*, Glosa do uchwały SN z 27.2.2003 r., III CZP 80/02, OSP 2003, Nr 11
- Gordon Z.*, [w:] Kodeks cywilny z komentarzem, red. *J. Winiarz*, Warszawa 1989
- Gordon Z.*, Umowa budowlana w obrocie społecznym, Toruń 1991
- Gordon Z.*, Przedmiot umowy o roboty budowlane, [w:] Prawo handlowe XXI w. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa prof. *Józefa Okolskiego*, red. *M. Modrzejewska*, Warszawa 2010
- Gutowski M.*, Ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych a uzgodnienia zmierzające do wyeliminowania powstania odsetek, PPH 2004, Nr 10
- Gutowski M.*, Odstąpienie od umowy o roboty budowlane, PiP 2005, Nr 9
- Gutowski M.*, Odpowiedzialność inwestora w umowach o roboty budowlane (na tle art. 647¹ § 5 KC), PiP 2008, z. 2
- Gutowski M.*, Glosa do uchwały (7) SN z 29.4.2008 r., III CZP 6/08, OSP 2009, Nr 9
- Granecki P.*, Glosa do wyroku SN z 8.7.2004 r., IV CK, 522/03, OSP 2006, Nr 1, poz. 2
- Grzybowski S.*, [w:] System prawa cywilnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, T. III, cz. 2, red. *S. Grzybowski*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1976
- Górska K.*, [w:] Podstawy prawa cywilnego, red. *E. Gniewek*, Warszawa 2011
- Jamka M.*, Przedwczesne zakończenie umowy o roboty budowlane, MoP 2007, Nr 16
- Jamka M., Orzechowski K.*, Zgoda inwestora na umowę generalnego wykonawcy z podwykonawcą, MoP 2009, Nr 17
- Jakubecki A.*, [w:] *Jakubecki A., Zedler F.*, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, Warszawa 2011
- Jastrzębski J.*, Kara umowna, Warszawa 2006
- Jastrzębski J.*, Glosa do wyroku SN z 13.7.2005 r., I CK 67/05 i wyroku SN z 18.8.2005 r., V CK 90/05, Glosa 2006, Nr 3
- Jastrzębski J.*, O umownych modyfikacjach podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej dłużnika, KPP 2007, z. 3,
- Jastrzębski J.*, Glosa do wyroku SN z 15.3.2012 r., I CSK 330/11, OSP 2012, Nr 12, poz. 123
- Jastrzębski J., A. Koniewicz*, Wymagalność roszczeń, PPH 2006, Nr 5
- Justyński T.*, Glosa do wyroku SN z 22.5.2002 r., I CK 1567/99, PiP 2004, z. 3
- Kaliński M.*, Szkoda na mieniu i jej naprawienie, Warszawa 2008
- Karnicka-Kawczyńska A., Kawczyński J.*, Umowa o roboty budowlane, Pr. Sp. 1999, Nr 7–8

- Katner W.*, [w:] System prawa handlowego, Prawo umów, T. 5, red. S. *Włodyka*, Warszawa 2011
- Kępiński M.*, Uwagi o karze umownej ze szczególnym uwzględnieniem praktyki sądów polubownych, [w:] W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga dedykowana prof. *Jerzemu Rajskiemu*, Warszawa 2007
- Klich G.*, Solidarna odpowiedzialność inwestora i generalnego wykonawcy z tytułu zapłaty wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę, MoP 2010, Nr 6
- Klein A.*, Ustawowe prawo odstąpienia od umowy wzajemnej, Wrocław 1964
- Klein A.*, Wykonanie umowy i odpowiedzialność, [w:] Instytucje prawne w gospodarce narodowej, red. *L. Bar*, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź 1981
- Klein A.*, Skutki braku współdziałania wierzyciela z dłużnikiem, *Acta Universitatis Wratislaviensis* No 1152, Wrocław 1990
- Kołodkowski K.*, [w:] Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, T. II, red. *G. Bieniak*, Warszawa 2011,
- Kondek J.M.*, Jednostronny czy umowny charakter gwarancji bankowej, PPH 2012, Nr 11
- Konieczny K.*, Umowa o roboty budowlane w obrocie międzynarodowym, Warszawa 2012
- Kostecki B.*, Uwagi na temat wykładni przepisu art. 647 (1) Kodeksu cywilnego, PUG 2004, Nr 7
- Kostecki B.*, Zgoda inwestora na zawarcie umowy pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą (komentarz do uchwały SN z 29.4.2008 r., III CZP 6/08), R. Pr. 2011, Nr 5–6
- Kostka Z.*, Prawo budowlane. Komentarz, Gdańsk 2005
- Kowalski S.*, Charakter prawny odsetek za opóźnienie, Pr. Sp. 2003, Nr 2
- Kowalski S.*, Charakter świadczenia zależny od postanowień umowy. Głosa do wyroku SN z 13.2.2002 r., IV CKN 672/00, Pr. Sp. 2004, Nr 2
- Kozieł G.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, T. III, red. *A. Kidyba*, Warszawa 2010
- Koźmińska K., Jerzykowski J.*, Zgoda inwestora na zawarcie przez wykonawcę (generalnego) umowy z podwykonawcą, R. Pr. 2005, Nr 5
- Krajewski M.*, Niezachowanie należytej staranności – problem bezprawności czy winy, PiP 1997, Nr 10
- Krajewski M.*, Zobowiązania rezultatu i starannego działania (próba alternatywnego ujęcia), PiP 2000, Nr 8
- Kruczalak K.*, Skutki niemożliwości świadczenia według prawa cywilnego, Warszawa 1983
- Kubala W.*, Głosa do wyroku SN z 5.3.1997r., II CKN 28/97, R. Pr. 1998, Nr 1
- Kulesza E.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia – zobowiązania, red. *Z. Resich*, Warszawa 1972
- Lemkowski M.*, Głosa do wyroku SN z 19.3.2004 r., IV CK 172/03, Rejent 2006, Nr 1
- Lemkowski M.*, Odsetki cywilnoprawne, Warszawa 2007
- Lemkowski M.*, Wybrane aspekty zastrzegania i miarkowania kary umownej, MoP 2008, Nr 5
- Lemkowski M.*, O terminie na korzyść dłużnika, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. *E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski*, Warszawa 2010
- Lemkowski M.*, Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych. Komentarz do art. 487–497 Kodeksu cywilnego, Warszawa 2012

- Lewaszkiwicz-Petrykowska B., Odpowiedzialność profesjonalistów, PiŻ 1997, Nr 46
- Lewaszkiwicz-Petrykowska B., Zasada pełnego odszkodowania (mity czy rzeczywistość), [w:] Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa prof. Maksymiliana Pazdana, Kraków 2005
- Lewaszkiwicz-Petrykowska B., Autonomia woli stron a zakres odpowiedzialności *ex contractu* (kilka refleksji), [w:] W kierunku europeizacji prawa prywatnego. Księga pamiątkowa dedykowana prof. Jerzemu Rajskiemu, Warszawa 2007
- Longchamps de Berier R., Zobowiązania, Lwów 1939, wyd. anastatyczne, Poznań 1999,
- Łamaczyńska M., [w:] Prawo budowlane z umowami w działalności inwestycyjnej. Komentarz, red. H. Kisilowska, Warszawa 2010
- Machnikowski P., Uprawnienia kształtujące w zobowiązaniowych stosunkach prawnych, [w:] O źródłach i elementach stosunków cywilnoprawnych. Księga pamiątkowa ku czci prof. Alfreda Kleina, red. E. Gniewek, Kraków 2000
- Machnikowski P., Swoboda umów według art. 353¹ KC. Konstrukcja prawna. Warszawa 2005
- Machnikowski P., [w:] System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, T. V, red. E. Łętowska, Warszawa 2006
- Machnikowski P., Glosa do wyroku SN z 21.10.2010 r., IV CSK 112/10, OSP 2011, Nr 10
- Machnikowski P., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, Warszawa 2011
- Machowska A., Koncepcja zobowiązań rezultatu i starannego działania i jej doniosłość dla określenia odpowiedzialności kontraktowej, KPP 2002, Nr 3
- Machowska A., Należyte wykonanie zobowiązania w świetle przepisów KC i PrBud. Odbiór dzieła a odbiór obiektu w umowie o roboty budowlane, MP 2010, Nr 14
- Majerski B., Wynagrodzenie ryczałtowe w umowach o roboty budowlane, Zamówienia Publiczne. Doradca 2010, Nr 10
- Masłowski Z., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, T. II, red. Z. Resich, Warszawa 1972
- Marcisz E., Glosa do wyroku z 9.11.2007 r., V CSK 263/07, Glosa 2011, Nr 4
- Mról D., Rachwał A., [w:] Wykonanie i skutki naruszenia zobowiązań, red. M. Pecyna, Kraków 2009
- Naworski J., Początek biegu przedawnienia roszczeń wynikających z umowy o dzieło, PPH 1998, Nr 6
- Naworski J., Wpływ istnienia wad na obowiązek odbioru robót budowlanych przez inwestora, PPH 1998, Nr 8
- Naworski J., Cena. Obowiązek zapłaty w obrocie gospodarczym, Warszawa 1999
- Naworski J., Glosa do wyroku SN z 13.07.2005 r., I CK 77/05, Glosa 2008, Nr 2
- Naworski J., Glosa do wyroku SN z 22.6.2007 r., V CSK 99/07, OSP 2009, Nr 1
- Naworski J., Glosa do wyroku SN z 21.10.2010 r., IV CSK 112/10, MoP 2011, Nr 18
- Nestorowicz M., [w:] Kodeks cywilny z komentarzem, red. J. Winiarz, Warszawa 1989
- Niewęglowski A., Glosa do wyroku SN z 21.10.2010 r., IV CSK 112/10, Ius Novum 2011, Nr 4
- Niewęglowski A., Goldiszewicz A., Glosa do wyroku SN z 4.9.2009 r., III CSK 337/08, PiP 2011, Nr 9
- Nosek W., [w:] Prawo budowlane z umowami w działalności inwestycyjnej. Komentarz, red. H. Kisilowska, Warszawa 2010
- Nowacki A., *Analogia legis*, Warszawa 1966

- Nowakowski Z.K., Zobowiązania rezultatu i starannego działania, RPEiS 1959, Nr 2
- Nowakowski Z.K., Wina i ryzyko jako podstawy odpowiedzialności deliktowej i kontraktowej, [w:] Studia z prawa zobowiązań. Księga pamiątkowa ofiarowana prof. *Alfredowi Ohanowiczowi*, Warszawa–Poznań 1979
- Nowicki J.E., Zamówienia publiczne na roboty budowlane, cz. V, Zamówienia Publiczne. Doradca 2009, Nr 10
- Nowicki J.E., Zamówienia publiczne na roboty budowlane, cz. VI, Zamówienia Publiczne. Doradca 2009, Nr 12
- Ogiegło L., O stosowaniu przepisów części szczegółowej zobowiązań, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. E. Gniewek, K. Górską i P. Machnikowski, Warszawa 2010
- Ogiegło L., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450–1088, T. II, Warszawa 2011, red. K. Pietrzykowski
- Ohanowicz A., Górski J., Zarys prawa zobowiązań, Warszawa 1970
- Ohanowicz A., Wstąpienie osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela, [w:] A. Ohanowicz, Wybór prac. Warszawa 2007
- Ohanowicz A., Zobowiązania przemienne, [w:] A. Ohanowicz, Wybór prac, Warszawa 2007
- Okolski J., Stosunki umowne w procesie inwestycyjnym (umowa o roboty budowlane), Warszawa 1976
- Okolski D., Umowa o roboty budowlane, Warszawa 2008
- Olejniczak A., Uwagi o zastrzeganiu zadatku w umowach przygotowujących zawarcie umów zasadniczych, [w:] Rozprawy prawnicze. Księga pamiątkowa prof. *Maksymiliana Pazdana*, Kraków 2005
- Olejniczak A., System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań – część ogólna, T. V, red. E. Łętowska, Warszawa 2006
- Olejniczak A., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, T. III, cz. 1, red. A. Kidyba, Warszawa 2010
- Pabis R., Glosa do uchwały (7) SN z 11.1.2002 r., III CZP 63/01, MoP 2003, Nr 3
- Padrak K., Umowa o roboty budowlane, Zamówienia publiczne. Doradca 2007, Nr 8
- Pajor T., Odpowiedzialność dłużnika za niewykonanie zobowiązania, Warszawa 1982
- Pajor T., Roszczenie o spełnienie świadczenia w naturze, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010
- Pasko K., Glosa do wyroku SN z 9.9.2011 r., I CSK 696/10, Skutki wykonania umownego prawa odstąpienia od umowy o roboty budowlane, Glosa 2013, Nr 2
- Pecyna M., Zoll F., Założenia projektu struktury części części szczegółowej zobowiązań. W poszukiwaniu nowego modelu, TPP 2012, z. 1
- Pęczyk-Tofel A., Tofel M.S., Aktualności i orzecznictwo, Pr. Sp. 2010, Nr 7–8
- Piątowski J.S., [w:] System prawa cywilnego. Prawo własności i inne prawa rzeczowe, T. II, red. J. Ignatowicz, Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk 1977
- Piekarski M., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, T. II, red. Z. Resich, Warszawa 1972
- Piszczek J., Odpowiedzialność „reprezentanta” za wykonanie zobowiązania na przykładzie umów ubezpieczenia i o roboty budowlane, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski, Warszawa 2010
- Płonka E., Obowiązek i uprawnienie wierzyciela do przyjęcia świadczenia od osoby nie będącej dłużnikiem, [w:] Prace cywilistyczne. Tom poświęcony pamięci prof. *Janiny Dąbrowy*, Prawo CCXXXVIII, Wrocław, 1994

- Podkowik J.*, Glosa do wyroku TK z 15.12.2009 r., P105/08, PS 2010, Nr 11–12
- Popiołek W.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1–449¹¹, T. I, red. *K. Pietrzykowski*, Warszawa 2011
- Popiołek W.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450–1088, T. II, red. *K. Pietrzykowski*, Warszawa 2011
- Przybyłowski K.*, Wpływ zmiany stosunków na zobowiązania, Lwów 1926
- Pułka A.*, Odpowiedzialność solidarna w umowie o roboty budowlane za zapłatę wynagrodzenia, PS 2009, Nr 7–8
- Pyrzyńska A.*, Glosa do wyroku SN z 7.10.1999 r., ICKN 262/98, PiP 2001, Nr 1
- Pyrzyńska A.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, T. III, cz. 1, red. *A. Kidyba*, Warszawa 2010
- Pyziak-Szafnicka M.*, Potrącenie w prawie cywilnym, Kraków 2002
- Radwański Z.*, [w:] System prawa cywilnego, Prawo zobowiązań – część ogólna, T. III, cz. 1, Wrocław 1981
- Radwański Z.*, [w:] System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna, T. II, Warszawa 2002
- Radwański Z.*, Glosa do wyroku SN z 5.6.2002 r., II CKN 701/00, OSP 2003, Nr 10
- Radwański Z., Zieliński M.*, [w:] System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna, T. I, red. *M. Safjan*, Warszawa 2007
- Radwański Z., Olejniczak A.*, Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 2012
- Radziszewski E.*, Prawo budowlane. Przepisy i komentarz, Warszawa 2006
- Rezler J.*, O odpowiedzialności kontraktowej i jej stosunku do odpowiedzialności deliktowej – inaczej, Pal. 1987, Nr 10–11
- Rembieliński A.*, [w:] Kodeks cywilny z komentarzem, T. I, Warszawa 1989, red. *J. Winiarz*
- Robaczyński W.*, Kara umowna a szkoda, [w:] Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci prof. *Adama Szpunara*, Kraków 2004
- Rodzynkiewicz M.*, Omówienie ustawy o gwarancji zapłaty za roboty budowlane, R. Pr. 2004, Nr 1
- Romanowski M.*, Zobowiązania rezultatu i starannego działania, PPH 1997, Nr 2
- Rosengarten F.*, Odsetki za opóźnienie a odszkodowanie, Pal. 1982, Nr 9–10
- Rott-Pietrzyk E.*, Glosa do uchwały SN z 15.2.2002 r., III CZP 86/01, OSP 2003, Nr 1
- Ruszkiewicz B.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. *J. Ciszewski*, Warszawa 2012
- Rundstein W.*, Niemożność wykonania zobowiązań a wojna, Themis polska, T. VIII, 1918, poszyt 1 i 2
- Rykowski R.*, Gwarancja zapłaty za roboty budowlane w znowelizowanym Kodeksie cywilnym PS 2011, Nr 2
- Safjan M.*, Naprawienie krzywdy niemajątkowej w ramach odpowiedzialności *ex contractu*, [w:] Odpowiedzialność cywilna. Księga pamiątkowa ku czci prof. *Adam Szpunara*, red. *M. Pyziak-Szafnicka*, Kraków 2004
- Skąpski J.*, [w:] System prawa cywilnego, T. III, cz. 2, Wrocław 1976
- Skąpski J.*, Wpływ zmiany stosunków na zobowiązania, Klauzula „*rebus sic stantibus*”, [w:] Studia z prawa zobowiązań, Warszawa–Poznań 1979
- Skowrońska-Bocian E.*, Kara umowna – kompensacja czy represja? Księga pamiątkowa ku czci prof. *Tomasza Dybowskiego*, Zeszyty Prawnicze UKSW 2003
- Sokołowski T.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, T. IV, red. *A. Kidyba*, Warszawa 2011

- Stecki L.*, Opóźnienie wierzyciela w przyjęciu świadczenia, [w:] Studia z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa dla uczczenia 50-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. *Adama Szpunara*, red. *A. RembIELiński*, Warszawa–Łódź 1983
- Stecki L.*, Zasada pełnej kompensacji szkody. Zagadnienia wybrane, [w:] Rozprawy z prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci *Witolda Czachórskiego*, Warszawa 1985
- Stelmachowski A.*, Zarys teorii prawa cywilnego, Warszawa 1998
- Stelmachowski A.*, Glosa do wyroku SN z 27.7.2000 r., IV CKN 85/00, OSP 2001, Nr 3
- Strzebińczyk J.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. *E. Gniewek*, Warszawa 2011
- Strzępka-Frania E.*, Ryzyko normatywne generalnego wykonawcy robót budowlanych, cz. 1, MoP 2007, Nr 22
- Strzępka-Frania E.*, Przekazanie i udostępnienia terenu budowy przez inwestora wykonawcy budowlanemu, cz. 1, Pr. Sp. 2007, Nr 6
- Strzępka-Frania E.*, Umowa o generalne wykonawstwo w systemie umów, PS 2007, Nr 7–8
- Strzępka-Frania E.*, Umowa o generalne wykonawstwo w systemie umów, cz. II, PS 2007, Nr 9
- Strzępka-Frania E.*, Umowy o generalne wykonawstwo robót budowlanych, Warszawa 2010
- Strzępka-Frania E., Bialończyk W.*, Przedmiot świadczenia wykonawcy (generalnego wykonawcy) w umowie o roboty budowlane, MoP 2006, Nr 15
- Strzępka J., Sagan B., Zielińska E.*, Prawo umów budowlanych, red. *J. Strzępka*, Warszawa 2001
- Strzępka J., Zielińska E.*, Umowa o roboty budowlane w systematyce Kodeksu cywilnego – *de lege lata i de lege ferenda*, MoP 2007, Nr 10
- Strzępka J., Zielińska E.*, Umowa o roboty budowlane w systematyce Kodeksu cywilnego – *de lege lata i de lege ferenda*, cz. 2, MoP 2007, Nr 11
- Strzępka J., Zielińska E.*, Umowa o roboty budowlane w znowelizowanym Kodeksie cywilnym – wybrane problemy, [w:] Europeizacja prawa prywatnego. Tom II, red. *M. Pazdan, W. Popiołek, E. Rott-Pietrzyk, M. Szpunar*, Warszawa 2008
- Strzępka J., Zielińska E.*, Z problematyki prawnej umowy o roboty budowlane, PPH 2002, Nr 12
- Strzępka J.*, [w:] System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – część szczegółowa, T. VII, red. *J. Rajski*, Warszawa 2001
- Strzępka J.*, Glosa do uchwały SN z 11.1.2002 r., III CZP 63/01, OSP 2002, Nr 10
- Strzępka J.*, Zagadnienia legislacyjne umów inwestycyjnych w Kodeksie cywilnym, MoP 2008, Nr 21
- Strzępka J.*, Regulacja umów budowlanych w przyszłym Kodeksie cywilnym, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. *E. Gniewek, K. Górska, P. Machnikowski*, Warszawa 2010
- Strzępka J.*, Umowa o prace projektowe w budownictwie, MoP 2009, Nr 23
- Strzępka J.*, Wynagrodzenie w umowie o roboty budowlane (wybrane problemy wynagrodzenia ryczałtowego), [w:] Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa prof. *Józefa Okolskiego*, Warszawa 2010
- Strzępka J.*, Zgoda inwestora na zawarcie umowy o wykonawstwo, MoP 2012, Nr 21
- Strzępka J.*, [w:] System prawa handlowego. Prawo umów handlowych, T. V, red. *S. Włodyka*, Warszawa 2011

- Strzępka J.*, Konsorcjum budowlane – wybrane zagadnienia prawne, MoP 2012, Nr 14
- Surówka A.*, Kary umowne – możliwość zastrzegania i dochodzenia, *Jurysta* 2004, Nr 7–8
- Sychowicz M.*, [w:] Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, T. I, red. *G. Bieniek*, Warszawa 2011
- Szejna S.*, Charakter prawny zgody inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą, MoP 2010, Nr 24
- Szczerski J.*, [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. T. II, red. *Z. Resicha*, Warszawa 1972
- Szczurowski T.*, Charakter prawny umowy o generalne wykonawstwo inwestycji, Pr. Sp. 2006, Nr 12
- Szczurowski T.*, Zgoda inwestora jako przesłanka ważności umowy o podwykonawstwo budowlane, [w:] Ustawowe ograniczenia swobody umów. Zagadnienia wybrane, red. *B. Gnela*, Warszawa 2010
- Szczurowski T.*, Kwalifikacja prawna umów remontowych i innych wykonywanych przez prowadzenie robót budowlanych w istniejącym obiekcie, MoP 2011 Nr 16
- Szostak R.*, Kształtowanie wynagrodzenia pieniężnego w umowie o dzieło – uwagi na tle doświadczeń praktyki i orzecznictwa, [w:] Studia z prawa cywilnego i gospodarczego. Księga pamiątkowa dedykowana prof. Czesławie Żuławskiej, Kraków 2007
- Szostak R.*, O potrzebie uchylecia art. 647¹ KC, PPH 2008, Nr 6
- Szostak R.*, Glosa do wyroku SN z 15.6.2007 r., V CSK63/07, Zamówienia Publiczne. Doradca 2008, Nr 3
- Szostak R.*, Glosa do wyroku SN z 24.7.2009 r., II CSK 61/09, PZP 2010, Nr 3
- Szostak R.*, Umowa o roboty budowlane z perspektywy nowego Kodeksu cywilnego, [w:] Zaciąganie i wykonywanie zobowiązań, red. *E. Gniewek, K. Górską, P. Machnikowski*, Warszawa 2010
- Szostak R.*, Problem systematyki umów obligacyjnych w nowym kodeksie cywilnym, TPP 2012, z. 1
- Szpunar A.*, Uwagi o odszkodowaniu za utracone korzyści, *Prace cywilistyczne. Księga pamiątkowa dla uczczenia 40-lecia pracy naukowej prof. Jana Winiarza*, Warszawa 1990
- Szpunar A.*, Odszkodowanie za szkodę majątkową. Szkodą na mieniu i osobie, Bydgoszcz 1999
- Szpunar A.*, Odstąpienie od umowy o przeniesienie własności nieruchomości, *Rej.* 1995, Nr 6
- Szpunar A.*, Uwagi o odpowiedzialności cywilnej za zawalenie się budowli, KPP 1995, z. 2
- Szpunar A.*, Zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową, Bydgoszcz 1999
- Szpunar A.*, Wstąpienie w prawa zaspokojonego wierzyciela, Kraków 2000
- Szwaja J.*, Kara umowna według Kodeksu cywilnego, Warszawa 1967
- Szwanefeld M.*, Roszczenie o odsetki w ustawach o terminach zapłaty, MoP 2004, Nr 6
- Śmieja A.*, Odpowiedzialność odszkodowawcza za zawalenie się budowli (art. 434 KC), Wrocław 1993
- Śmieja A.*, Wykładnia pojęcia „szkodą” a podstawy prawne odpowiedzialności za doznaną krzywdę, [w:] Współczesne problemy prawa prywatnego, Księga pamiątkowa ku czci prof. *Edwarda Gniewka*, Warszawa 2010
- Tenenbaum M.*, Instytucja zadatku w polskim prawie cywilnym, Warszawa 2008